

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Razmotrivanja k občinskim volitvam v naših krajih.

Država je že dokazala dovolj, da kljub komisarjem za štedenje in najrazličnejšim sanacijskim načrtom ni več zmožna utiriti zavoženi voz državnega gospodarstva v zdravo smer. Število onih, ki živijo na državne in deželne stroške — in sicer prav nič slabo — se ni zmanjšalo, plače so ostale iste, dajatve za socialne ustanove neizpremenjene. Vse hoče v državi samo voditi in upravljati in komodno živeti na stroške onih, ki z žuljevimi rokami in s pritrgovanjem od ust služijo kruh sebi in svojim gospodom. Ni čuda potem, da tudi zasebno uradništvo, zaposleno v različnih denarnih, trgovskih ali industrijskih obratih ne kaže niti najmanjšega smisla za krajšanje svojih plač in znižanje obratnih stroškov. In raznovrstnim ravnateljem ter upravnim svetnikom ni prav nič mari, da vplivajo njihove ogromne plače v oči gled 400.000 brezposelnih naravnost pohujševalno in izzivalno. Saj se država ni zala pokazati gospodarja niti v lastnem gospodarstvu, kaj hoče potem s svojimi usmiljenimi nasveti gospodarstvu zasebnih podjetij!

Za tem krasnim vzgledom države nikakor ne zaostaja naša dežela. Niti najmanjše resne in vztrajne volje ni opaziti pri deželnih organih za skrčenje razkošnega deželnega upravnega aparata ali za znižanje različnih postavk deželnega proračuna. Pa vendar trdijo organizacijski strokovnjaki, da je polovica osebja vlade in glavarstev naravnost odveč in ti bi se v svoji nepotrebnosti prav lahko zadovoljili vsaj z občutno redukcijo svojih plač. Seveda se potem vlada ne upa dotakniti gospodarstva različnih korporacij, ki čestokrat požrejo samo s notvalnimi stroški svojega osebja denarja v vrednosti celih posestev.

Država in dežela torej nista na nobeni način v stanu izenačiti svoje izdatke z dohodki, ki bi bili davkoplačevalcem vsaj nekoliko pravični. In ker nista nikak vzgled vzornega gospodarstva, so tudi vsi njuni nasveti jalovi dovolj.

Pa tokrat smo pred občinskimi volitvami. V občinski svet naj volimo zastopnike, ki bodo upravljali občinsko premoženje, sklenali o občinskih dohodkih in izdatkih, skrbeli za našo osebno varnost in za varnost našega premoženja, nadzorovali in oskrbovali občinska prometna sredstva — skratka: **voliti moramo može, ki bodo vodili in upravljali občino, to najmanjšo državico v državi, in katerim bomo poverili iste pravice in iste dolžnosti, kot jih poveri vsa država političnim voditeljem državnega krmila v velikem. Ali natančneje: volili bomo občinske kanclerje, finančne, poljedelske, pravne in socialne ministre.** Menda odseva iz tega vzgleda že dovolj važnosti občinskih volitev.

Razvoj političnih občin zadnjih desetletij kaže, da skušata država in dežela odvaliti na občine vedno več odgovornosti in bremen in da postaja vpliv občinskega gospodarstva na posamezne kmetije vedno večji. Danes, v času trde gospodarske stiske, stojijo občine pred popolnoma istimi vprašanji kot vsa država in dežele: kako naj se uravna občinsko gospodarstvo, da bodo izdatki krili dohodke in da bodo občinski dohodki v obliki občinskih doklad določeni pravično in sorazmerno donosu kmetijskega gospodarstva. Delokrog občin je torej izrazilo gospodarskega značaja. In kaj se v občinah danes vedno pogosteje dogaja? **Da prehaja vodstvo občinskega gospodarstva vedno bolj v roke gospodarsko nesposobnih in**

nezmožnih uradnikov, učiteljev, penzionistov itd., ki še pred nikomur niso podali dokaze, so si li na jasnem vsaj v najfundamentalnejših vprašanih gospodarskega življenja. Nedostatek pomanjkanja pravih gospodarjev v politični upravi se kaže danes v najkrutejših barvah v državi in deželi: bremena državljanov so dalje nevzdržna in znajo kmalu dovesti do izbruha nezadovoljnosti z režimom v nekoliko večji in ostrejši obliki kot v Wolfsbergu. Danes pa postaja poleg tega že očitno, da primanjkuje tudi občinam predvsem dobrih gospodarjev!

Najsvetlejša točka našega občinsko-političnega življenja je brezdvomno ta, da je pretežen del občin slovenskega dela naše Koroške v rokah solidnih in razumnih naših gospodarjev, ki upravljajo občino ravnotako kot svoje lastno posestvo. V občinskih zadevah kaže isto skrbnost in vestnost kot v lastnem gospodarstvu. **In dobro voli ljudstvo, ki izroča občinsko upravo možem, ki so pokazali potrebno sposobnost za to z vzornim lastnim gospodarstvom.** Nikakor ni slučaj, da so občine, katere vodijo ti možje-gospodarji, danes vzgledno upravljane in da so tod občinska bremena razmeroma najnižja. Koliko je dokazov k tej naši trditvi! V letu 1931 so znašale občinske doklade v Svetni vasi 50%, Bilčovsu 80, na Blatu, Bistrici, Suhu, v Globasasnici pod 100, v Vesci 160, Straja vasi 150, Djekšeh 150, Bistrici na Zili 160, Galiciji 150, Logi vasi 180 procentov zemljiškega oziroma hišnega davka. **Naše občine izkazujejo najnižje občinske doklade!** To je morda najlepše priznanje vrlim gospodarjem, Krasniku, Krušicu, Schnablu, Hebeinu, Rainerju in vsej ostali dolgi vrsti županov in naših odbornikov. V enem letu so prištedili ljudstvu več itak težko prisluženih šilingov kot jih požre celotni dragi deželni upravni aparat s svojim štabom uradnikov v celem mesecu. Občinska uprava je za nas sploh eden najzanimivejših in za naš slovenski živelj najčastnejših delov vsega našega narodnega življenja. Saj pride vestnost in skrbnost naših gospodarjev-korenin tudi v občinah, ki jih upravljajo druge stranke, do najsijajnejšega izraza. Naj navedemo en sam, seveda izredno značilen dokaz naši trditvi: V Št. Jakobu v Rožu se je že leta sem pogajal nadučitelj s svojimi pristaši za zidavo poslopja glavne šole. Ta nadučitelj načrt so naši gospodarji-odborniki odločno odklonili v poznanju, da bi novonastalih bremen ne mogla nositi ne dežela in še manj občina. Deželna vlada je proti volji naših odbornikov odobrila načrt prizidave glavne šole k staremu šolskemu poslopiju in nakazala celo prvi obrok obljubljenega prispevka. Ko pa je bilo poslopje napol dozidano, so — razumljivo — pošla sredstva in vlada je odpovedala ostali del prispevka. In danes se nahaja v Št. Jakobu nedodelana, draga stavba kot najmenitnejši dokument gospodarske kratkovidnosti. **Ljudstvo pa daje polno zaupnico našim gospodarjem in jo bo dajalo še naprej, ker bo stalo poslopje nedodelano najbrže še desetletje v posmeh gospodarskim kratkovidnežem v občini in deželni vladi.**

Sami dokazi, kako dobro šolo so obiskovali naše korenine v vestnem in razumnem delu na domačih kmetijah in v poštenem ter preprostem domačem življenju. Medtem, ko se ostale občine že zadolžujejo in jih je vrsta celo pred občinskim konkurzom, služijo občine, upravljane po kmetih-gospodarjih, državi in deželi za vzor umnega političnega gospodarstva.

Li ni gospodarski samoumor, če se torej danes, ko kriči položaj po najboljših gospo-

darjih, udajamo brezvestnim in sebičnim zapeljivcem? Ti iščejo s svojimi obljubami in programi le naše glasove in hočejo z njimi uresničiti svoje temne načrte. Če se pustimo premotiti, potem si sami odrekamo vsako pravico pritožbe na poostřitvi našega gospodarskega položaja. Izid občinskih volitev nakaže nadaljni razvoj politično-gospodarskega življenja v deželi in državi.

Pri glavobolu, živčnih, revmatičnih in protinastih bolečinah učinkujejo Togal-tablete hitro in zanesljivo. Če tisoči zdravnikov zaplšejo to sredstvo, ga morete tudi Vi kupiti z zaupanjem! V vseh lekarnah. Cena S 2,40. 5/3

Nadaljni razvoj gospodarskega življenja v državi pa ima samo dve smeri: **V rokah brezvestnih in nesposobnih voditeljev se bo gospodarski položaj nujno moral ostriti naprej in temu ne bo mogla od pomoči nobeno novo posojilo in niti ne federacija. Kmetija za kmetijo bo romala iz rok gospodarjev in množila ali zasebno ali državno veleposest. V petdesetletju navrh pa bo naša, z našim in z znojem naših prednikov nepojena zemlja poraščena kot nekdanj z gozdom in bo le še krasen revir gosposkim ali komunističnim lovcom.**

V drugi smeri pa je obenem polno doščenje in priznanje našim gospodarjem. Le ti edini so namreč v stanu uvesti in izvesti v naših občinah sanacijski načrt občin samih in naših posestev in tako doprinesti dobršen kos k izboljšanju celotnega položaja v deželi in državi.

Kako morejo štediti naše občine.

Za olajšavo gospodarske krize, ko kmetje niti za ceno, ki zdaleka ne dosega cene proizvodnje, ne morejo prodati svojih pridelkov, bi bilo mogoče na mestu, če bi država kupovala od kmetov pridelke in jih oddajala brezposelnim mesto denarne podpore. Konzum kmetijskih pridelkov bi se na ta način zvišal in cene bi se mogoče nekoliko dvignile. Pri nas kupuje država klobasarice, jih predelava v klobase in te deli za nizko ceno med brezposelne. O Poljski smo slišali že davno prej, da je napravila nekaj podobnega. Ali se je ta akcija obnesla ali ne, je doslej še nerešeno vprašanje.

Tudi podeželska občina bi v tem pogledu lahko mnogo koristila. Največje breme podeželskih občin so povečini občinski ubožci. Občinski odbor bi lahko sklenil, da se občinskim ubožcem izplača podpora samo deloma v gotovini, deloma pa v živilih, ki jih dobijo pri kmetih na podlagi nakaznice, ki jo izstavi občina za gotovo vsoto. Stare, uboge ženske žive dostikrat samo od kave. Občina, ki jih podpira, bi lahko sklenila, da jim ne da podpore v denarju, marveč samo v naturalijah. Izbira nakupa bi bila prosta. Z nakaznico bi šel občinski ubožec lahko k vsakemu kmetu in dobil naturalij za vsoto, ki jo predvideva nakaznica. Kmet bi nakaznico odvezl in jo predložil občini v izplačilo. Imamo pa različno vrsto ljudi in vsled tega bi morala občina določiti cene, pod katerimi izplačuje dobave v naturalijah. Na ta način bi storila občina dobro delo, ker bi pomagala davkoplačevalcem, da se iznebijo svojih pridelkov, in podpirancem bi podpora več zalegla, ker bi ne kupovali živila v trgovinah, ki dobavljajo živila večinoma iz tujine, in denar bi ostal v občini.

Občina ima dostikrat svoje občane, ki jih mora podpirati, raztrešene po različnih deželah in občinah. Dostikrat še niso te osebe po-

polnoma delanezmožne. Občina bi naj zahtevala take osebe v domačo oskrbo. Denar, ki ga doma nujno rabimo, bi ne romal iz občine, ostal bi med nami. Dostikrat bi takšne ljudi, ki še morajo vsaj nekaj delati, ta ali oni gospodar porabil kot delovno moč in ne zahteval od občine oskrbnine in občina bi si prihranila denar.

Pri sedanjem groznem pomanjkanju denarja morajo občine štediti do skrajnosti, da preveč ne obtežijo davkoplachevalcev z občinskimi dokladami. Vsled tega mora biti občinski svet pri podelitvi podpor zelo previden. Podpirajo se naj samo oni ubogi, ki so za vsako delo nezmožni, ki ne morejo hoditi ali so drugače nesposobni za vsako delo. Drugi naj bi prosili od hiše do hiše; četudi to ni častno, bi kljub temu izhajali boljše nego z občinsko podporo, ker naše ljudstvo je dejansko še usmiljeno napram ubožcem, ali pa naj obstoji podpora iz živil, ki jih pridelal naš kmet.

Naše občine imajo dosti občanov, ki so raztreseni po vsej Avstriji, ki so že preko deset let v drugih avstrijskih občinah; to so ljudje, ki so šli po svetu s trebuhom za kruhom. Dokler so še dela zmožni, je dobro. Pride pa čas, ko obnemorejo in se obrnejo na domačo občino za podporo, ker so pač živeli od rok do ust. Interes davkoplachevalcev občine je, da se teh ljudi odkrižajo. Ker pa občini vsi niso znani, naj bi vsak posamezni občan, ki pozna take ljudi in ve za njih bivališče, sporočil imena in bivališče občini, da jih prepusti občini, v kateri trajno bivajo. S tem storimo uslugo občini, zmanjšamo pa tudi občinsko doklado, ki jo moramo plačevati mi.

Tu in tam mora prevzeti občina v oskrbo otroke svojih občank, ki se klatijo po tujih krajih; bodisi da je mati umrla, bodisi da nima sredstev, da bi jih mogla oskrbeti. Občina odda takega otroka v oskrbo tej ali oni družini in plača oskrbnino. Vedno pa so v občini tudi družine brez ali z malo otrok, ki bi rade sprejele take otroke kot rejence tudi brez odškodnine. Notranja zadeva občine je potem, na kakšen način da spravi take sirote v družine. Lahko pričakujemo, da bo otrok v družini, v katero je bil sprejet iz čiste ljubezni do malih in ne radi zaslužka, boljše vzgojen, in da lažje pričakujemo, da ne postane iz njega nepridiprav.

Veliko breme naših občin so tudi pota in ceste. Njih poprava požre visoke vsote. Svoječas smo popravljali naše poti z brezplačnim delom ali takozvano roboto. Je sicer resnica, da se je dostikrat ta ali oni odtegnil temu brezplačnemu delu v korist splošnosti ali takozvanemu kuluku, vendar ima večina občinskega sveta pravico, da sklene, da se morajo popravljati poti brezplačno, vsaka vas v določenem okolišju. Koliko mora pri tem delu pomagati posameznik, določi občina po davčnem ključu. Kdor noče pomagati pri raboti, naj plača delo v denarju, da more plačati občina drugega, ki bo mesto njega rad šel na delo.

Pri popravi potov, kjer se delo plačuje, imamo to senčno stran, da se lenuhari. Ljudje smo pač po navadi sebični. Čim manj delamo, temveč delovnih dni bomo napravili in temveč zaslužili. Tolažimo se še s tem, da občina delo itak slabo plača. Poti se pač običajno popravljajo v jeseni, ko nimamo drugega dela. Tačas je itak kratek dan in ker se še lenuhari, je poprava poti proti plačilu za občino drag špas. Umevno je tudi, da se vsi posestniki, ki nimajo prilike pomagati pri popravi potov proti plačilu, jezijo, ker prispevajo za popravo potov potom občinske doklade, zaslužijo pa nič.

Poprava potov z robotjo je vsled tega gotovo na mestu in še najbolj pravična, ker so poti na vasi natančno razdeljene in ker občina po davčnem ključu lahko natančno izračuna, koliko mora delati posamezni davkoplachevalec. Pri roboti ni lenuharjenja, ker vsak rad dela, samo da bo pot hitro popravljena in mu ne bo treba delati zastonj.

V državnem in deželnem gospodarstvu se zapravlja in nas stiskajo ravno vsled slabih časov s še hujšimi davki. Žal naša manjšina v državnem zboru nima besede.

Odločujemo pa več ali manj v naših občinah. Tu naj nastopijo naši občinski svetniki odločno za štednjo, da se znižajo vsaj občinske doklade. Naši občinski svetniki naj pazno zasledujejo občinsko gospodarstvo. Po novem občinskem redu imajo pravico vpogleda v blagajniško knjigo in imajo priliko, da grajajo vsak nered.

Za izpremembo kandidatnih list je časa še do 17. aprila. Kjer se pri sestavi kandidatnih list ni gledalo predvsem na zmožnost kandidatov, naj se do 17. aprila to popravi.

V sedanjem kritičnem času rabimo v občinah ljudi, ki opazijo pri občinskem gospodarstvu vsak nered in se upajo tudi nastopiti proti neredu. Sedanji čas rabi dobre gospodarje ne samo v zasebnem gospodarstvu, temveč tudi v javnem gospodarstvu.

(Te vrstice nam je poslal gospodarski strokovnjak in se zde misli njegove z ozirom na splošni napredek nazadnjaške. Izreden čas zahteva vendar izredne ukrepe. Kaj vse je ukrenila zvezna vlada, da vzdrži valuto in da ohrani ravnovesje v proračunu. Tudi občine, posebno izključno deželske, se morajo poslužiti izrednih nepriljubljenih ukrepov, da se davkoplachevalec ne obremeni preveč z dokladami in da se mu omogoči obstoj na lastni grudi. Prepričani smo, da se bodo dale navedene misli marsikje izvesti v prid davkoplachevalcem. Uredništvo.)

Politične vesti. Najbolje je razburilo avstrijsko javnost pretekli teden razkritje dunajskega finančnega referenta Breitnerja, da je bila vlada Ender-Juch pravočasno opozorjena na stanje Kreditnega zavoda potom van Hengla. To pismo ni prišlo nikomur na uho. Vlada tedaj ni ukrenila tega, kar bi morala. Merodajni krogi so zanikali, da bi vedeli kaj o tem obvestilu. Nato je prišel Breitner s pismom, ki ga je poslal van Hengel sedanjemu finančnemu ministru in v katerem pravi, da je na stanje Kreditnega zavoda opozoril vlado že mnogo mesecev pred kraham. To je za vladno stranko zelo neprijetna zadeva. Zadeva Kreditnega zavoda že sedaj dosti smrdi, začenja pa vedno bolj smrdeti. Pravi se, bolj se meša, bolj smrdi, vendar je potrebno, da se stvar raziasni, ker so z garancijo vlade prizadeti tudi davkoplachevalci. Lahko smo radovedni na izid te zadeve, vendar moramo pomisliti, da imajo dne 24. aprila tudi na Dunaju volitve. — Kar poleg tega našo javnost še zanima, je zadeva podunavske gospodarske federacije. V zadnjem času smo slišali nove izjave državnikov in razprave v parlamentih. Bil je storjen nov korak naprej s tem, da se sestanejo v Londonu zastopniki štirih velesil, ki bodo razpravljali o tem vprašanju. Prevladuje mnenje, da je treba, da se najprej zedinijo o tem vprašanju velesile, ki bodo nudile gmotno pomoč, potem pa naj se pogovorijo prizadete države. Zastopniki štirih velesil se sestanejo že ta teden v Londonu. Od uspeha tega posvetovanja bo veliko odvisno. — Ponovne volitve državnega predsednika v Nemčiji se vršijo dne 10. t. m. Kandidaturo so prijavili Hindenburg, Hitler in komunist Thälmann. Dva kandidata sta tedaj manj in ni dvoma, da bo izvoljen Hindenburg. Zdaj Hugenberg grozi, da bo prišel z razkritji. To bo nekaj zanimivega in doborodošla krma za socialdemokratski tisk.

Stolp iz 4 milijonov skodelic Kathreiner-ja.

6kratna višina Velikega Kleka.

Eden naših naročnikov je pred kratkem izračunal, da bi tvorilo 4 milijone skodelic Kathreiner-ja, kolikor se jih dnevno v Avstriji popije, naravnane druga nad drugo steber, ki je 24.000 m visok. Ta gigantski stolp je pač najboljši dokaz za neprekosljivo kakovost Kathreiner-ja in dejstvo, ki to domačo kavino pijačo boljše priporoča, kakor bi jo mogla priporočati firma sama.

188

Jugoslavija. Nemški listi vedo povedati, da se v beograjskih parlamentarnih krogih govori o izpremembi režima v Jugoslaviji. Vpostaviti bi se imel ustavni režim in splošna, enaka in neposredna volilna pravica. Odločba leži v rokah krone. Kakor vedno, kadar se gre za Jugoslavijo, ima krščansko-socialni tisk tudi tokrat nekaj pripomniti. Pravi, da je prodrlo prepričanje, da se mora odstraniti režim sile (ko ima Jugoslavija poslansko zbornico in senat in kakor bi v demokratičnih državah ne bilo sile), ker drugače pride do eksplozije katastrofalnega obsega. Krščansko-socialni tisk se upa celo dvomiti o tem, da sploh še obstoja možnost reform. Ti ljudje pa premalo poznajo Jugoslovane, ki so ja z navdušenjem sprejeli

kraljev manifest in se je večina volilcev izrekla za sedanji način vladanja. — V senatu je govoril notranji minister o omiljenju cenzure, oziroma o njeni ukinitvi. Po ukinitvi cenzure bo dobil dobronamerni tisk popolno svobodo, da bo lahko razpravljal o vseh političnih, gospodarskih, kulturnih in socialnih zadevah. Organi oblasti, ki vrše cenzuro, bodo dobili liberalna navodila za izvajanje tiskovnega zakona in minister je prepričan, da bo dobronamerni tisk s tem rešen vseh težkoč. To bo le prehod dotlej, dokler ne bo izpremenjen celokupni režim o tisku, kar se bo zgodilo takoj, ko bodo izginili vsi vzroki, zaradi katerih je prišlo do sedanjega režima. Na podlagi teh izvajanj bržkone pišejo nemški listi o izpremembi režima.

DOMAČE NOVICE

Heimatbund na delu.

Poslovodja zloglasne celovške organizacije hodi v teh tednih po naših krajih in nago-varja ljudi, sam ali po drugih, naj se strnejo ob volitvah v protislovensko fronto. Tej svoji nameravani fronti daje najrazličnejša imena kot „heimatreue Wirtschaftspartei“, „Wirtschaftsblock“ i. dr. Nekod je bil malce neroden in je pokazal svojo barvo le preveč očitno: povabil je na zborovanje zastopnike vseh strank razun naše slovenske stranke in izjavil: ta fronta imej edino nalogo, da prepereči vsako delo slovenskih odbornikov in županov. Seveda so navzoči možje tedaj kar strmeli in se vpraševali, li celovška gospoda v naših dnevih res nima resnejših skrbi kot te otročarije.

Brezdvomno je drzno dovolj netiti danes v itak obupanem ljudstvu medsebojno sovraštvo. Gospodje, pomedite najprej smeti pred svojim pragom! Naravnost otročje pa je govoriti o tem našim možem-gospodarjem, ki občutijo prijaznost mestne gospode in razvajenega uradništva itak najbolj na svojih plečih in žuljavih rokah.

Kako je torej naše stališče k tem plitvim poizkusom Heimatbunda in njegovega poslovodje!

Cisto enostavno je: Kdor je izgubil spoštovanje do svoje domače zemlje in do domačega življenja in kdor nima več lastne misli in volje za svoje in za občinsko gospodarstvo, ta naj mirnodušno javi heimatbundovi pisarni obseg in lego svoje kmetije in pisarna mu bo radevolje preskrbela namestnika v kakem rajhovskem protestantu in mu prodala posestvo za judeževе šilinge. Potem mora seveda prepušiti rajhovskim in luteranskim bratom še županska in odborniška mesta. Ti rajhovski luteranci bodo že vršili tudi nad njim svojo župansko in odborniško dolžnost na pravi pruski način.

Kdor pa daje materi zemlji, ki mu v naših dnevih edina ostaja zvesta, še naprej polno otroško ljubezen in sprejema njen obilni dar s hvaležnostjo in spoštovanjem, ta bo poveril občinsko nadzorstvo možem-gospodarjem, ki z njim vred ljubijo tisočletno mater in jo negujejo s skrbjo in vestnostjo. Le ti edini nam jamčijo, da bodo upravljali tudi občinsko premoženje in vodili občinsko gospodarstvo z isto vestnostjo in z istim poštenjem.

Prevdarimo dalje: Li ni dokaz naše nezrelosti in nesposobnosti, če izročamo vodstvo naših občin, teh najmanjših držav v državi, uradnikom, učiteljem, ljudem brez lastnega gospodarstva! Odkod naj znajo ti gospodariti? Gospodarili bodo v občini pač po svoje in z nami vred nekoč izgospodarili.

Dajte torej ob volitvah polno zaupanje našim najboljšim gospodarjem in odločno zavračajte temne načrte zloglasne celovške organizacije in vse ponudbe gospodarsko nesposobnih in nezmožnih ljudi. Le tako si ostanete zvesti!

Volilni dogovor. Na posvetovanju pri deželnem glavarju so zastopniki strank sklenili, da obnovijo dogovor o volilnem boju iz leta 1930, ki naj pride v poštev tudi letošnje občinske volitve. Dogovor vsebuje naslednje točke: Razbijanje volilnih zborovanj z nasilnimi sredstvi se opusti, istotako organiziran obisk nasprotnih zborovanj. Stranke med seboj ne

bodo odganjale ljudi od zborovalnih lokalov, ne zasedale zborovalnih dvoran druga pred drugo, če jih niso naročile. Opusti se trvanje, prelepljanje in mazanje lepakov, razširjanju letakov, glasovnic in drugega agitacijskega materiala pa se ne sme delati težkoč. Volilni boj se vodi v besedi kakor v govoru stvarno. Ne smejo se pripetiti osebni napadi na kandidate, še manj pa se sme vlačiti v volilni boj zasebno in družinsko življenje. Ta volilni dogovor velja samo za stranke, ki so ga podpisale. Podpisali so ga: socialdemokrati, krščanski socialci, Landbund, vsenemci in Koroška slovenska stranka. Komunisti so izjavili, da jih dogovor ne zanima, narodni socialisti in ostali pa, da se bodo v volilnem boju držali zakonskih predpisov.

Borovlje. Koga bomo volili? Sestali so se zaupniki Koroške slovenske stranke in razmotrivali o tem. Enotno so se izrekli vsi za to, da volimo edino domačo Koroško slovensko stranko, za kaj samo ta zastopa interese našega domačega ljudstva. Izrekla se je zaupnica dosedanjim zastopnikom naše stranke v občini in postavila se je sledeča kandidatna lista: 1. Valentin Vertič, 2. Peter Užnik, 3. Valentin Kometer, 4. Matevž Šlemic, 5. Jakob Košat-Winkler, 6. Blaž Kral, 7. Boštjan Borovnik, 8. Franc Černic, 9. Adalbert Ogris, 10. Matevž Čauko. Poznamo jih, in oni poznajo težnje našega ljudstva, koritarjev ni med njimi. Te bomo volili dne 24. aprila.

Rikarja vas. (Občinska seja.) Na dnevnem redu je bil proračun za letošnje leto, novi občinski poslovnik, ubožne zadeve in par prošelj za sprejem v občinsko zvezo. O proračunu se je razvila daljša debata. Naši odborniki so povdarjali, da je potrebna skrajna štednja, da ne pomagamo državi in deželi, ki z visokimi davki spravlja naše kmete ob domove. Da se zniža občinska doklada, se vzame v občinsko oskrbo ubožen občan iz hiralnice. Oskrba v hiralnici stane dnevno S 2.60. Nagovori se naj tudi dva gospodarja, da podpišeta reverz za dve osebi, ki se nahajata v norišnici, ki na drugače nista nevarni. Dnevna oskrba v norišnici stane S 4.50. Najobširnejše se je razpravljalo o postavki za cesto in poti. Tudi tukaj so se naši občinski svetniki zavzemali za skrajno štednjo, da naj bi se poti popravljale brezplačno in da naj bi se plačal samo gramoz. Povdarjalo se je, kako se občina pri popravi poti proti plačilu izkorišča, ker nobeden delavec noče izrabiti svojih naravnih moči v prid splošnosti v polni meri. Ta predlog je propadel v razmerju 6:8. Zato so stavili naši občinski svetniki drugi predlog glede štednje, da naj se vsaj zniža odškodnina za delo pri popravi poti za konja od 8 na 6 S in za moža od 4 na 3 S. Ta predlog je prodr. Novi poslovnik je bil sprejet. Izpremenil se je v toliko, da se seje ne vršijo vsak mesec, temveč četrtletno, izven tega pa po potrebi. Glede poslovnega jezika se sklene, da se držimo stare šege, da govori posamezni občinski svetnik kakor hoče in zna, slovenski in nemški.

Bilčovs. (To in ono.) Deželna davčna oblast nas je 21. marca razveselila s tem, da je nam poslala eksekutorja, ki je imel nalogo, da iztirja zaostali zemljiški davek iz preteklega leta. Ne vemo sicer, kako presoajo slovenske kmete pri davčni oblasti, vendar se nam zdi, da tudi v nas vidijo davčne stavkarje, kakršni so državotvorni Nemci, naši sodeželani. Neradi omenjamo, da si oblast ni upala poslati eksekutorja samega, ampak mu je pridelila našega tajnika. Naj se nam ne zameri, če k temu povemo svoje tiho mnenje: Kakor nas Slovence gledajo gotovi krogi po strani in v nas vidijo same izdajalce domovine, tako naj gospodje vedo, da iredentisti ne mislijo na to, ba bi jim delali kdaj kakšne preglavice, kakršne imajo z državotvornimi Nemci. Mi dobro vemo, kaj spada državi in kaj spada nam. Samo da država rada sprejema, nima pa volje, da nam da tudi to, kar bi bilo v korist našemu narodu. Ni čuda, da vedno bolj prodira mnenje, da smo Slovenci državljani druge vrste, državljani, ki imajo samo to pravico, da plačujejo in molčijo ter se zadovoljujejo z drobtinami obložene nemške mize. Samo vprašanje je, kako dolgo bomo še v položaju, da dajemo državi. Kmet je danes v težavnem gospodarskem položaju in nobeden minister nam še ni vedel pomagati iz položaja. Sedaj pred volitvami prihajajo razni agitatorji, ki pravijo, da je samo v okrilju

und Wasser ist nicht dasselbe!

Das müssen Sie beim Waschen wissen! Das beste Waschmittel kann nicht gut schäumen, wenn Sie hartes Brunnen- oder Leitungswasser verwenden. Nur in vorher weichgemachtem Wasser wäscht man gut und vorteilhaft. Geben Sie deshalb immer vor Bereitung der Waschlösung einige Handvoll Henko in den Waschkessel, dann erst haben Sie eine volle Ausnützung des Waschmittels.

Henko Henkel's Haus- u. Wäsche-Soda

njihove stranke mogoča rešitev. Mi pa imamo že dolgoletne izkušnje, da tem snubcem pred volitvami sploh ni verjeti, ker je njih cilj samo ta, da napravijo iz nas narodno mlačne in poturice, to je, da naj izdamo nas same in postanemo nezvesti časti svojega jezika in naših prednikov. Rešitev je samo v sili nas samih, v naši domači Koroški slovenski stranki. Kdor hoče med naše vrste zanesti drugo misel, je sejalec nemira in razdora v občini. Vse propagira v sedanjem času povratek nazaj k stari domačnosti in preprostosti. Te pa nam nobena nova tuja stranka, nobene nove ideje ne morejo dati, ampak dala nam jo bo le vera v poživitev naše preteklosti in to je pospeševala samo naša domača slovenska stranka.

Št. Peter na Vašinjah. (Groznja.) Naše društvo je svoj oder, ki je bil že dalj časa v Št. Rade Gundu, prepeljalo v svoje sedanje središče. Zvedeli pa smo, da je bila isti dan popoldne, to je dne 4. marca, na Rudi seja občinskega sveta in da se je tik pred pričetkom seje vpricho ostalih občinskih svetnikov in župana vznemirjal neki landbundovec radi prevoza odra. Rekel je: „Zdaj je naša požarna bramba mislila uprizoriti igro (nemško seveda), pa so nam danes odpeljali oder v Št. Peter. Pa to že rečem, če bodo tam priredili slovensko igro, bomo šli tja in jim bomo vse razbili.“ Še pri nas bi radi z razbijanjem zabranjevali slovenske igre, kakor so to storili v Gorenčah in na Rudi. Na drugi strani pa se hvalijo, kakšno prostost vživamo Slovenci na Koroškem. Kadar se gre za ponemčevanje Slovencev, so jim kmečki interesi deseta briga. To naj bi imeli Slovenci vedno pred očmi. Tem ljudem je treba prikazati hrbet, kadar se nudi prilika. Prilika se nudi letos dne 24. aprila, na dan občinskih volitev. Kdor noče svoje smrti, bo volil Koroško slovensko stranko!

Tinje. (Požar.) V ponedeljek, dne 21. marca zvečer je izbruhnil pri Štamcu pod Humom ogenj. Kako je požar nastal, še ni znano, pa vendar se da sklepati, da je zažgala zlobna roka, ker so ravno zadnja leta v Tinjah in sploh v Podjuni požari prepogosti. Hiša je bila zavarovana za 4700 S, vendar je škoda dosti

višja. Domačini bodo nesrečniku gotovo pri-skočili s podporami na pomoč.

Borlje v Zilski dolini. (Slovo č. dr. Lučovnika.) Deset let je bival med nami. Prenovil in povečal nam je farno cerkev, postavil v njo nov kor in nove cerkvene stole, vpeljal električno luč v cerkev in farovž. Popravil tudi pokopališče. Popravil obe podružnici. Sam je delal zraven kakor vsak drugi delavec. Dal je popraviti tudi orgle. In kdo sešteje reveže, domače in popotne, ki jih je nasitil in obdaroval? Vse svoje prihranke desoletnega službovanja je povrhu daroval v sklad za prezidavo cerkve, da je olajšal bremena ubogim kmetom. In koliko dela in truda in stroškov in potov mu je še napravilo urejevanje naše „Nedelje“! Saj je polovica „Nedelje“ sad njegovega peresa in uma. Naročen je bil na 31 različnih časnikov in časopisov. In ta njegova gostoljubnost! Črpal pa je svojo vedno novo moč iz molitve in sv. premišljevanja. Vsaki popoldan si ga videl klečati pred tabernaklom. Ko je odšel na veliko-nočni terek, so tekle solze. — Šentjanžanom, njegovim novim faranom, in vsem Rožanom prav iz srca čestitamo, da dobijo med se takega vzglednega dušnega pastirja. Borlje, njegovo dosedanjo župnijo, je prevzel, dokler ne pride drugi stalni dušni pastir, č. Janko Maierhofer, župnik sosedne blaške fare.

Bistrica na Zili. (Vesela velika noč!) Ker je naš župnik č. Skrinar že več let bolehen in zato ne moremo imeti vselej redne božje službe in pobožnosti, ki smo jih vajeni, je nam bilo naklonjeno letos nekaj posebnega. Na Jožefovo in na cvetno nedeljo je nam prihitel na pomoč naš stolni korar č. msgr. Podgorc. Vse je letelo na hrib na sv. Martina v našo slavno farno cerkev. — Na veliki četrtek pa smo pokopali našo staro gospodinjjo, Kriglovo mater v Zahomcu, teto č. kaplana Filipa Milonika. Po pogrebu pa je ta ostal pri nas do velikonočnega ponedeljka. Bili smo zelo dobro oskrbljeni. Veličastno je opravljal sv. liturgijo velikega tedna. Vse je drlo v cerkev, posebno zvečer pred božji grob. In to tako veličastno vstajenje, ki se vrši pri nas na samo veliko noč, že zjutraj ob treh! S ponosom smo gledali zalo postavo mladega

Nadomestni deli za orala, gnojne vile, lopate, polje, delsko in gospodarsko orodje, žične mreže in bodečo žico za plotove.

Nizke cene. Bogata izbira.

Martin Slabenig,

49 trgovina z železom „zum Herkules“

Celovec, Stari trg 23. — Imetnik Achleitner-Thurner.

Nosilce, cement, vodovodne cevi, štukaturno trsje kavije in žico,

stavbne okovke!

Martin Slabenig, trgovina z železino „zum Herkules“, Celovec, Stari trg 23. Imetnik Achleitner-Thurner. 50

kaplana, ki je naše fare sin, ki je lansko leto pel med nami svojo prvo mašo, in mu je bilo dano, da je zapel med nami tudi svojo prvo Alelujo. Kres, baklje, luči, pevci, muzika, požarna bramba, topiči in to veličastno zvonjenje! Res, letošnje velike noči ne bomo pozabili!

Škofiče. Jako nas je potrla žalostna vest, da je č. dr. Janko Sadolšek, naš nekdanji priljubljeni dušni pastir umrl v sanatoriju v Celovcu. Niti eno oko njegovih nekdanjih faranov ni ostalo suho, ko smo izvedeli to žalostno novico. Tako je bil priljubljen pri vseh, da ga tudi sedaj ne bomo pozabili. Ker pa nam ni bila dana možnost, da spremljamo na njegovi zadnji poti, je sklenil odbor in člani tukajšnje posojilnice, da oskrbijo za njim mašo zadušnico, ki se je brala na osmi dan njegovega pogreba. Veliko faranov se je zbralo iz domače in sosednih fara. Društveni pevci so peli žalostinke, da izkažejo čast in ljubezen možu, ki je bil nadvse ponižen in preprost, ki se ni sramoval stopiti v najubožnejšo kočjo ter tam spregovoriti tolažilno in bodrilno besedo. Ob plebiscitnem času je moral prestati veliko zasramovanja. Celo na vrata župnišča so zapisali nasprotniki grozitev, da go bodo pognali preko Karavank. Radi tega se ni razburjal, pač pa govoril spravljive besede, da je res marsikateri uvidel svojo zmotu in si ga želel nazaj. Zdaj je šel k svojemu nebeškemu očetu in ga bo gotovo prosil za nas Škofičane, da se vrnejo izgnane ovčice k čredi dobrega pastirja in k narodnosti. Počivaj, dragi doktor, v tvoji domači zemlji, za katero si moral prestati toliko preganjanj, mi pa se te bomo hvaležno spominjali v molitvi!

Koroške novice. Na Koroškem so dne 26. marca zabeležili še vedno 19.222 podpirlanih brezposelnih. Število je nazadovalo samo za 28. — V občino Libelice je pristojna neka Marija Visočnik, ki se rajše potepa po svetu ali sedi v zaporu nego da bi delala. V zadnjem času je bila pri posestniku Kušaju v Potočah, kjer je okradla deklo, hlapca in gospodinjo ter zopet izginila. Osem mesecev bo imela občina zopet mir pred njo. — Sirotka Uršula Travnik iz Sel rada sega po tujem imetju. Poleg drugih tatvin je ukradla svoji teti Mariji Gräflinger v Podljubelju hranilno knjižnico in dvignila 200 šil., za kateri denar si je nakupila obleke. Je še mlada in je rada lepa. Štiri mesece bo zaenkrat delala pokoro. Nekoliko dolg post. — V Goričah pri Borovljah se je obesil posestnik Ignac Wrulich, p. d. Spök. — Slišimo, da ima „Vormarsch“, glasilo narodnih socialistov, ki izhaja v Celovcu, komaj 5800 izvodov naklade. Tako rekoč ni veliko pred nami, pač pa se širokosti na drugi način nego mi, ki priznavamo dani položaj in smo se postavili na republikansko stališče. A kljub temu imamo več sovražnikov nego narodni socialisti, ki odklanjajo sedanji ustroj države. — V krščansko-socialnem listu čitamo, da iščejo v Ledincih tudi posamezni Slovenci zvezo s socijaldemokrati. Če bi iskala zvezo lokalna strankina organizacija, bi bilo to krajevno mogoče opravičljivo, če pa iščejo zveze posamezniki brez vednosti lokalne organizacije, je to krivda nemških strank, ki vzgajajo naše ljudi že preko pol stoletja k neznačajnosti, hinavščini in koristolovstvu. — Pošta v Področici je dobila 1. t. m. z vlakom denarno vrečo s 15.000 S. Ambulančni uradnik je posebej opozoril pismonošo, da pazi na vrečo. To je baje slišal neki Prunč iz Leš, se polastil

vreče in se odpeljal s kolesom. Vrečo je kmalu na to našlo orožništvo nepoškodovano v gozdu. Prunča pa aretiralo in ga predalo okrajnemu sodišču v Rožeku. Prunč taji in mu bo treba tatvino šele dokazati.

NAŠA PROSVETA

Bilčovs. (Občni zbor.) Dne 20. marca se je vršil pri Pomoču ob razveseljivi udeležbi letošnji občni zbor domačega izobr. društva. Iz tajnikovega poročila se je dalo razbrati, da je bilo društveno vodstvo agilno. Odbor društva se je na 4 sejah posvetoval in načrtaval smernice za svoje delovanje. Dramatični odsek je priredil 4 igre, ki so se vse ponovile. Priredil se je tudi izlet v Hodiše, pri katerem je bil močno zastopan tudi naš pevski odsek. Lepo je število naših pevcev in prav ubrano zadoni naša pesem iz njih grl, če se zbere o gotovih prilikah ves zbor. Tudi ženski odsek se je premaknil z mrtve točke in obstoja upanje, da zaveje svežji duh. Čvrstve naše članice so nabrale za „dobrodelnost“ 38 S, za kateri denar so se kupila živila za naše reveže. Pomagajmo si v težkih časih sami med seboj, ker podpiranje revežev je najboljši zunanji izraz srčne naobrazbe ljudstva. Ta akcija naj bi se nadaljevala! Blagajnik je podal poročilo o stanju društvene blagajne, ki izkazuje majhen prebitek. Še knjižničar je povedal svoje mnenje in moral nekoliko okraščiti mladino, ki premalo sega po knjigah. Kdor si v šoli ni pridobil za življenje potrebnega znanja, ima v mladih letih še priliko, da si dopolni znanje potom znanstvenih in pripovednih knjig. Ni važno samo znanje gotove količine materije, ampak tudi znanje našega domačega slovenskega jezika. In ravno po poučnih in znanstvenih knjigah se sega premalo, bolj ugajajo naši mladini romani in povesti. Dobra reč, če se bere lepe in dobre romane in povesti, vendar spada zraven tudi kaj poučnega o gospodarstvu, sadjereji, živinoreji itd. Izobrazba tedaj umska kakor strokovna. Z malimi izpremembami se je izvolil stari odbor. Novoizvoljeni odbor je nam zagotovilo, da bo delovalo društvo v sedanjem pravu dalje. Potrebuje pa društvo podporo našega ljudstva!

Škofiče. (Občni zbor.) Dne 20. marca je imelo društvo „Edinost“ svoj letni občni zbor, ki ga je posetilo obilo število članov. Tajnikovo poročilo je bilo jako kratko in tudi blagajnik ni imel dosti povedati. To pa vsled tega, ker prostori za igre niso bili uporabni. Upamo to popraviti letos. Z majhnimi izpremembami je bil potrjen stari odbor. Ugotoviti moramo, da je med ženskami za društveno delovanje premalo zanimanja. Mogoče bi se dalo temu od pomoči z odbornico. Pridite pod okrilje društva tudi ve ženske, da boste navdušile naše fante za marlivejše kulturno delo!

Brnca. (Petindvajsetletnica „Dobrača“ in njeno slavlje.) „Dobrača“ na Brnci je danes petindvajset let, se je sicer nekoč podr. a obeta sedaj spet dolgo, solidno življenje. Izborna so jo pogodili odborniki „Dobrača“, da so praznovali njegovo slavlje na prav originalen način. Vedeli so še izza Borovelj, da je v tej dobi v nas močna potreba po harmoniji in ubranosti in da zato kaj radi posečamo pevske prireditve in srkamo melodijo naših pesmi. V prav obilnem številu smo se odzvali vabilu in napolnili popoldne Prangarjevo in zvečer Gobernovno dvorano do zadnjega kotička. In nič nam ni bilo žal! Kar veselo je oko, ko gleda na odru te postavne fante-pevce v zboru in enotni partituri. In ob pogledu na to fantovsko navdušenje nad pesmijo in na to naravnost pristrčno negovanje in pestovanje pristne domače melodije raste v nas vseh jasno spoznanje, da se nam obeta lepša bodočnost, ker ji bodo voditelji naši fantje, ki danes res ljubijo svojo melodijo in so polni idealizma. Taka mladina z idealizmom bo utirjala rodu prihodnjega desetletja novo smer. Višja previdnost je hotela, da je doprinesel na svoj način k dostojnem in globokemu praznovanju društvene petindvajsetletnice eden najiskrenejših ljubiteljev naše pesmi: stari Žvižgovčev oče. Na mrtvaškem odru je dočkal društveno slavlje in spomin nanj — na očeta-korenino — se je družil z mehko melodijo naše vasi v doživetje. Poleg dovršenega

petja so nastopili fantje še v dveh prizorih in tudi tod želi občudovanje hvaležnega občinstva. Dekleta pa so nastopila v „Rožicah“. Je to pravi dekliški kuplet in je brhkim Brnčan-kam izbornu uspel. Novoporojeni tamburaški zbor pa je izpolnil odmoro in obeta, da stopi slejkoprej v živahno tekmovanje s sosednjim zborom. Lep in bogat je bil torej velikonočni pondeljek za Brnčane in njihove sosede in njegov uspeh bo viden še po tednih.

GOSPODARSKI VESTNIK

Tržne cene. Gradec: teleta 1.90—2.45, mesne svinje 1.60—1.90, špeharji 1.50—1.65, kozlički 2—2.80, ovce 1—1.20 za kg mesne teže. Cena telet je poskočila, svinj pa padla. — Velikovec: biki 50—60 g, pitani voli 90 g—1 S, vprežni voli 80 g—1 S, junci 70—80 g, molzne krave 70 g—1 S, pitane krave 40—70 g, telice 70—90 g, teleta 1.10—1.20 S, zaklani prašiči 1.60—1.65 S, plemenski prašiči 1.30—1.80 S, ovce 60—80 g, koze 30—50 g za kg žive teže. Jajce 10 g, sirovo maslo 3.60—4.40 S. Pšenica 34, rž 32, ovec 22, proso 24, leča 36, ječmen 36, kuruza 17, ajda 24, krompir 10—12 g. — Dunajski živinski trg še vedno nima stalnih cen. Promet je bil pretekli teden slab. Živa teleta so se pocenila za 20 do 30 g, zaklana za 20 g, mesne svinje 10 g, jagnjeta za 30 do 50 g, dočim so špeharji poskočili za 5 g.

Dunajska borza 5. aprila 1932. Valutni tečaj: Dinar 12.24, marka 168.40, čehoslov. krona 20.995, zloty 79.30, pengő 124.295, lira 36.96, švic. frank 137.10, franc. frank 27.80, špan. pesetas 52.60, angl. fund 26.58, amerik. dolar 707.75.

Zahvala.

Vsem onim, ki so nam stali ob strani v času boleznin in o priliki nenadomestljive izgube našega nepozabnega očeta, gospoda

Vid-a Ferdič-a

posestnika v Čergovičah pri Šmihelu, vsem, ki so ga spremili na njegovi poslednji poti, posebno pa prečastiti duhovščini, domačemu č. g. župniku za njegove ganljive nagrobne besede, kakor tudi č. provizorju mestne župnije Borovlje Otu Šusterju za njegove tolažilne besede na domu in za blagohotno častno spremstvo pri sprevedu, pevcem za ganljivo petje, za vse izraze sožalja in vsem prijateljem za obilno udeležbo iskrena zahvala.

Dobrotni Bog bodi vsem obilen plačnik!

Zalujoci ostali.

Čergoviče, dne 29. marca 1932.

53.

Sveče za prvo sv. obhajilo s slovenskim napisom se dobe najcenejše v trgovini

Franz Sieberth

Stauderhaus,

54.

v bližini cerkve sv. Duha v Celovcu.

Vabilo.

Izobraževalno društvo za Podljubelj in okolico vabi na igro

Mati in sin

ki se vrši v nedeljo, dne 10. aprila 1932 ob 3. uri popoldne v Delavskem domu v Podljubelju.

Prijazno vabi O D B O R.

Inserirajte v Koroškem Slovincu!